

Hommo quidam feci cenam magnam
(Kázání na 2. neděli po Trojici, Q 20b)

Jeden člověk uspořádal velkou večeři - velkou hostinu. Kdo hostí lidi ráno, pozve kdekoho; ale na večerní hostinu se zvou lidé význační a milí a důvěrní přátelé.

V křesťanstvu dnes slavíme den hostiny, kterou Pán uspořádal svým učedníkům, svým důvěrným přátelům, když jim dal za pokrm své svaté tělo. To za prvé.

A další smysl večeře: Nežli nastane večer, musí být jitro a poledne. Božské světlo vzchází v duši, rozednívá se; a duše v tomto světle vzpíná do dálí a výše o poledni. A pak je večer.

A nyní promluvíme o večeru v jiném smyslu. Když pohasne světlo, nastává večer; když od duše odstoupí celý svět, je večer a duše dochází klidu.

A svatý Řehoř mluví o večeři, že když člověk jí ráno, následuje další jídlo; ale po večeři už nenásleduje žádné další jídlo. Když duše okusí pokrmu večerní hostiny a jiskérka duše pojme božské světlo, nepotřebuje již dalšího pokrmu a nehledá nic vně, ale vše má a podrží v božském světle.

A svatý Augustin říká: „Pane, jestliže nám vezmeš sebe, dej nám jiného sebe, neboť jiný nám nepostačí nežli Ty, neboť nechceme než Tebe.“

Náš Pán se jako Bůh a člověk skryl před svými učedníky, ale dal se nám opět jako Bůh a člověk jiným způsobem, v jiné formě. A je to veliká svátost, které se člověk nemůže dotknout ani na ni pohledět, takže se sází do kříšťálu nebo do něčeho takového. A tak učinil Pán, když nám dal jiného Sebe. Bůh dává sebe se vším, co jest, za pokrm svým milým přátelům ve večerní hostině. Svatý Augustin se děsil tohoto pokrmu. A tu k němu promluvil v duchu hlas. „Já jsem chléb silných; rost' a posilni se a pojez mne. Neproměníš mě v sebe, spíše ty budeš proměněn ve mne.“

Co jsem jedl a pil před čtrnácti dny posílilo mou duši nejčistším a nejsubtilnějším způsobem a spojilo se s mým tělem a se vším, co je ve mně, takže ve mně není ani na špičku nože, co by se s tím nebylo

sjednotilo; a je to nyní mé vlastní, jako bych to byl přijal už z matčina těla, když mi poprvé vdechnut život. A tak vnitřně a nejvlastněji se také síla Svatého Ducha ujímá toho nejčistšího a nejsubtilnějšího a nejvyššího, jiskérky duše a vše rozněcuje požárem lásky. Kdybych to nyní přirovnal ke stromu: Síla slunce čistě a subtilně proniká až do kořání a to vše proudí do kmene; kde vykvétá květ. A tak je jiskérka duše vychovávána světlem a svatým duchem a je přivedena až k prvopočátku, a tak se sjednotí s Bohem, navštěvuje ho a je s Bohem více zajedno, jako pokrm s mým těle; vskutku, mnohem více, ježto je čistší a vznešenější. Proto mluví o „veliké večerní hostině“.

A David praví: „Pane, jak veliká a rozmanitá je sladkost a pokrm, který jsi skrytě připravil všem, kdo se tě bojí. Kdo tento pokrm přijímá s bázní, tomu doopravdy nechutná, neboť jej musí přijímat s láskou. Proto milující duše přemáhá Boha, neboť se jí musí úplně vydat.

A svatý Lukáš říká: „Jeden člověk uspořádal velkou večerní hostinu.“ Ten člověk nemá jméno, neboť nemá sobě rovného - je to Bůh. A Bůh nemá jméno. Jistý pohanský mistr říká, že žádný jazyk nemůže náležitě vyslovit cokoli o Bohu, pro jeho vznešenost a čistotu jeho podstaty.

Když hovoříme o stromu, hledíme na něj podle toho, co je nad ním¹ - například podle slunce, jež ve stromě působí. Proto není o Bohu možno říci nic náležitého, neboť nad Bohem již nic není ani nemá povahu věci.

A druhým způsobem hovoříme o věci na základě podobnosti a analogie. A takto se také o Bohu nedá nic říci, neboť mnení nic podobného, analogického.

A za třetí popisujeme věci na základě jejich účinku, když například mluvíme o mistrově moudrosti, mluvíme o obrazu, otisku, který zanechal; a ten obraz zjevuje mistrovi moudrost. Ale celé stvoření je příliš mrzké, aby dokázalo zjevit Boha; je proti Bohu ničím.

1 Tím Eckhart zřejmě myslí Aristotelickou charakterizaci (definici) „věci“ pomocí nadřazeného rodu a specifické difference.

Není proto v silách žádného tvora vyslovit o Bohu jedno jediné slovo. Proto praví Dionýsius, že všichni, kdo se snaží o Bohu vypovídat, se dopouštějí nepravdy, ježto nehovoří o něm. Ale ti, kdo o něm nechtějí mluvit, ti mají pravdu, ježto Boha nemůže vyjádřit žádné slovo; ba spíše vyjadřuje se plně sám v sobě. A proto říká David: V tvém světle spatříme světlo. Lukáš říká: „jeden člověk“. Je Jeden a je člověk; a není nikomu roven a přesahuje vše.

A Pán „vyslal své služebníky“. Svatý Řehoř říká, že tito služebníci jsou Řád kazatelů. Ale já raději mluvím o jiném služebníku, jímž je anděl.

A nyní pohovořme o služebníku, o němž jsem již několikrát mluvil. Je jím v rámci duše rozum, jenž se dotýká andělské podstaty a je obrazem božím. V tomto světle duše obcuje s anděly, ale také s anděly, kteří padli do pekla, ale přesto si podrželi vznešenost své přirozenosti. A tato jiskérka je zproštěná vši trpnosti a spočívá přímo v božské podstatě. Je tak rovna dobrým andělům, kteří neustále pracují v Bohu, z Boha berou a své dílo opět přináší Bohu a tak přetvářejí božské v božské. A těmto dobrým andělům je podobna jiskérka rozumu, jež bez rozdílu Bohem stvořena je rozlévajícím se světlem a bohem stvořeným obrazem boží přirozenosti. A toto světlo nese duše v sobě. Mistři říkají, že v duši existuje síla, které se říká synderésis, ale ta ve skutečnosti není. Označuje se tím jen to, že (duše) Ine neustále k Bohu a nežádá si ničeho zlého. I v pekle je nakloněna dobrému a protiví se v sobě všemu, co není čisté a božské a neustále k sobě Boha zve na hostinu.

Proto říká: „Vyslal své učedníky, kteří přišli s tím, že je vše připraveno.“ Nikdo ať se neptá, co obdrží s tělem našeho Pána. Jiskérka, jež je připravena přijmout tělo našeho Pána, spočívá neustále v božské podstatě. Bůh se skýtvá duši v každém aktu zcela nově. A neříká: Tak se stalo, nebo dalo, nýbrž vše je nové a jaré jako při jediném neustálém aktu.

Proto říká: „nyní je vše připraveno.“

A jeden mistr říká, že síla duše se koncentruje nad očima, jež se otevírají a skýtají rozhled obsahující vše až za hranice světa a za hranice nebe. A ta síla pojímá vše, co do očí vstupuje a přenáší to vše do duše. Tomu odporuje

jiný mistr a říká: „Brachu, tomu tak není. Vše, co se takto zprostředkuje smyslům, do duše nevchází, ale spíše ji to očišťuje, připravuje a nabádá k přijetí andělského a božího světla. Proto říká: „již je vše připraveno.“

Ale pozvaní nepřicházejí.

První říká: „Koupil jsem vesnici, nemůžu přijít.“ A do té vesnice se shrnuje vše, co je pozemské. Dokud má duše na sobě něco pozemského, nepřijde na hostinu.

Druhý řekl: „Koupil jsem pět párů volů, nemůžu přijít, musím si je prohlédnout.“ Pět párů volů je patero smyslů. Každý je v páru, a je jich tedy pět párů. Dokud se duše řídí pěti smysly, nikdy nedospěje na hostinu.

A třetí řekl: „Oženil jsem se, nemůžu přijít.“ Už jsem vícekrát říkal, že „muž“ v duši, to je rozum. Pokud se duše obrací na Boha přímo svým rozumem, je „muž“, je jednotná a nerozdvojená; ale když se duše obrací sem k nám dolů, je ženou. V myšlení a pohledu dolů se odívá ženstvím - a taková také na svatbu nedospěje.

A teď náš Pán říká tvrdé slovo: „Říkám vám pravdě: neokusí z mé hostiny.“ Ale pak Pán ještě řekl: „Vyjděte do širokých ulic a těsných uliček“. Čím je duše usebranější, tím je užší; a čím je užší, tím je širší. A tak vychází za ploty do širokých ulic. Část síly duše je držena v ohradě zraku a jiných smyslů. Ale jsou i jiné síly, volné a nespoutané, nevázané tělem. A ty všechny pozve, a tak pozve slepé a chudé a chromé a choré. A ti vejdou na hostinu a nikdo jiný. Proto píše svatý Lukáš: „Jeden člověk uspořádal u večer velikou hostinu.“ Tím člověkem je bezejmenný Bůh. A abychom na tu hostinu dospěli, k tomu nám pomoz Bůh! Amen.